

Sygn. akt I UK 340/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Miasta N.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.
o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 marca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

**odrzuca skargę kasacyjną i oddala wniosek odwołującego się
Miasta N. o zasądzenie od skarżącego organu rentowego
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 2 marca 2016 r. po rozpoznaniu apelacji wnioskodawcy Miasta N. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w N. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 lutego 2015 r. oraz poprzedzające go decyzje organu rentowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w N..

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, który wyznaczała treść zaskarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w N. z dnia 11 lipca 2014 r. oraz z dnia 15 lipca 2014 r. i złożone od niej odwołania, było przesądzenie, czy nabycie prawa do spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym I. S. i

ograniczenie odpowiedzialności spadkobiercy Miasta N. do określonej kwoty, ograniczało możliwość umorzenia zaległości składkowych spadkodawcy także do takiej kwoty, czy też stanowi podstawę do umorzenia całości zaległości. Długi spadkowe z tytułu nieopłaconych składek przez zmarłego łącznie wynosiły 85.811,27 zł, a Miasto N., jako spadkodawca, złożyło wniosek o umorzenie całości tych należności. Organ rentowy odmówił umorzenia należności składkowych wychodzących poza zakres ograniczonej odpowiedzialności spadkobiercy do stanu czynnego spadku, w pierwszej z wydanych decyzji określił, w jakim zakresie zaległości składkowe podlegają umorzeniu, a w drugiej odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie umorzenia dalszych składek. Wyrokiem z dnia 26 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w N. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 24 czerwca 2013 r. i stwierdził, że spadkobierca po zmarłym, odpowiada całym swoim majątkiem za długi spadkowe wynikające z nieopłaconych składek w łącznej kwocie 85.811,27 zł, z ograniczeniem do wysokości wartości czynnej spadku, to jest do kwoty 18.406,00 zł.

Według Sądu drugiej instancji, w przedmiotowej sprawie nie było możliwe wydanie orzeczenia reformatoryjnego, ale zaistniała konieczność uchylecia zaskarżonych decyzji i przekazania spraw do ponownego rozpoznania organowi rentowemu. Przemawia za tym dwuetapowość postępowania wywołanego wnioskiem o umorzenie zaległości składkowych. Pierwszy etap obejmuje wydanie decyzji określającej warunki umorzenia, w której ustala się kwoty zaległości, przy czym warunkiem umorzenia jest nieposiadanie zaległości składkowych na dzień wydania ostatecznej decyzji o umorzeniu bądź odmowie umorzenia należności. Tymczasem, z akt sprawy wynika, że spadkodawca miał także zaległości składkowe wykraczające poza okresy podlegające umorzeniu na podstawie ustawy abolicyjnej, przeto konieczne jest wydanie decyzji wskazującej, jakie składki bądź inne należności niepodlegające umorzeniu, powinien uregulować wnioskodawca w celu ostatecznego umorzenia zaległości możliwych do umorzenia. W tym celu Sąd drugiej instancji uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji oraz zaskarżone decyzje i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

Od tego wyroku organ rentowy wniósł skargę kasacyjną, w której zarzucił naruszenie: 1/ art. 2 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada

2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność rolniczą (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551, dalej ustawa abolicyjna) oraz 2/ art. 4 ustawy abolicyjnej i § 11 i następnych rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek do których poboru zobowiązany jest ZUS (Dz.U. z 2008 r. Nr 78, poz. 465 ze zm.). We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego zastosowania właściwej interpretacji przepisów ustawy abolicyjnej w kontekście możliwości umorzenia zadłużenia na wniosek spadkobiercy. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Miasto N. wniosło o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niedopuszczalna, ponieważ - zgodnie z art. 394¹ § 1 k.p.c. - w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przysługuje zażalenie, a nie skarga kasacyjna. Dotyczy to także szczególnego przypadku uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji wraz z poprzedzającą go decyzją organu rentowego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi (art. 477^{14a} k.p.c.), skoro art. 394¹ § 1 k.p.c. nie precyzuje wymogu ponownego rozpoznania sprawy zawsze przez sąd pierwszej instancji, tak jak w przypadkach, o których mowa w art. 386 § 2 lub § 4 - 5 k.p.c. Mając na uwadze nazwę i niebudzącą wątpliwości treść oraz wnioski niedopuszczalnej skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy nie miał możliwości uznania ani

zakwalifikowania w procedurze przedsądu niedopuszczalnego środka zaskarżenia, nazwanego „skargą kasacyjną” przez pełnomocnik procesową skarżącego, legitymującą się profesjonalnym statusem prawnym radcy prawnego, jako dopuszczalnego zażalenia.

W konsekwencji Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w związku z jego § 3. Równocześnie - wobec odrzucenia niedopuszczalnej skargi kasacyjnej - bezpodstawny okazał się też wniosek strony przeciwnej (Miasta N.) o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za niedopuszczalne postępowanie kasacyjne, ponieważ był on zawarty w odpowiedzi na odrzuconą „skargę kasacyjną”. Rzecz jasna negatywne postanowienie Sądu Najwyższego nie pozbawia obu stron możliwości podtrzymywania prezentowanych argumentów prawnych, tyle że już w ponownym w postępowaniu przed organem rentowym lub w potencjalnie kolejnym sądowym postępowaniu odwoławczym.